

Elämää Lahdenpohjassa II

"Olen Hannu – kiikuttakaa!"

Muutimme Vaaran kylästä Lahdenpohjaan toukokuussa 1930. Asumme Annalan omakotialueella pienessä talossa kansakoulun lähellä. Taloja oli noin parikymmentä, laudoitettuja ja muistaakseni keltaiseksi maalattuja valkoisin pihtipielin. Talossa oli keittiö ja kamari.

Meitä oli kahdeksan sisarusta, kuusi siskoa ja kaksi veljeä. Isä oli kuollut 1927 sydäntautiin ollessani puolitoistavuotias. Jäätyään leskeksi Lyydia-äitini Jumalaan luottaen ja sitkeästi työtä tehden vei joukkoon eteenpäin. Meille lapsille hän aina teroitti rehellisyydessä pysymistä, hyvää käytöstä ja "yhteen hiileen puhaltamista". Askeliaan säästämättä hän kiiruhti sinne, missä apua tarvittiin. Toimeliaisuutensa, iloisuutensa ja ryhdikkyytensä tähden hän oli hyvin pidetty, missä liikkui.

Tien toisella puolella oli pienempi talo kuin meillä. Siinä asui Aalto-niminen pariskunta, ukko ja mummo, kuten keskenämme heitä nimitimme. Jo

silloin lapsena huomasin, kuinka kauniisti he elivät. Puhuivat rauhallisesti ja kohteliaasti toisilleen, olivat ystävällisiä meille lapsille, antoivat joskus herkkupalan syötäväksi – pullaa tai karamelliä. Sopusointu suorastaan säteili heistä. Ja silloin toivoin, että minullakin olisi joskus sellainen vanhuus. Hyvän mallin elämän tielle he tietämättään antoivat.

Lähellä asui Kiukkosen perhe. Heillä oli ikäisiämme lapsia ja pieni Hannu-poika, jota keinutettiin kehdoissa. Siitä minä sain idean, että minua piti keinuttaa. Niinpä kiipesin leikkeihin hankittuun valkoiseen kätkeyeseen ja selitin: "Olen Hannu, kiikuttakaa!" Tästä sainkin lisänimen, jota varsinkin sisarukseni Eino ja Maire mielellään käyttivät.

Kiukkosten vieressä asui Pekkalan herrasväki. Heillä oli isompi talo, isäntä oli upseeri, majuri, pitkä, laiha ja jylhän näköinen mies sotilaspuvussaan. Rouva, tumma ja kookas nainen, oli Jaakkiman yhteiskoulun opettajia, maisteri. Mirja-

Rinkeleitä Kirkkovaaran kahvilan leipomossa vuonna 1925.

sisko kävi silloin koulua siellä. Muistan, kuinka tämä arvokas rouva kulki tiellä ohitsemme, ja jos satuin olemaan portin pielessä, niiasin hänelle syvään. Meitä oli opetettu niin tekemään. Vuosia sodan jälkeen hän oli sattumalta tavannut Mirjan ja kysellyt sitä pientä tyttöä, joka hänelle aina kauniisti niiasi. Sepä lämmitti mieltä!

Pekkalan perheessä oli tytär, kaunis, siro, Elvi-niminen. Heillä oli myös suuri tanskanoggi, musta Kasper-koira, jota ihailin ja samalla pelkäsin mahdollisesti. Iltaisin tuli usein sanaharkkaa, kun en koiran takia uskaltanut yksin ulkoiluun, vaan aina piti olla saattaja.

Oli siellä vielä Kiiski-niminen, monilapsinen perhe. Heil-

lä oli kolme tyttöä: tumma, viennosti hymyilevä 16-vuotias Aune, seuraava vilkas, hauska tyttö ja nuorin, josta kovasti pidin. Hän tuli usein meille käymään, kun yksin kotona odotin muita töistä ja koulusta palaaviksi. Siihen aikaan ei ollut päivähoitoja, vaan lapset saivat tulla omin avuin toimeen, kun vain "kynnelle kykenivät".

Minäkin olin yksin ja se oli kauheaa. Ikkunan ääressä oli pöytä, jolla istuin ja odotin. Katselin ikkunasta ulos ja seurasin herätyskellon pientä viisaria, sillä minulle oli näytetty, miten viisarit menevät, kun Helvi-sisko tulee ruokatunnille ja äiti kotiin. Joskus minulle ostettiin lohduksi Kopsan ukon kahvilasta meillä harvinaisia leivoksia, mutta eivät ne maistuneet. Helvi juoksi aina

kiireellä ruokatunnilla minua katsomaan ja luulen sen olleen seikan, joka piti tämän systeemin pystyssä.

Kun äiti tuli kello neljä, hän usein toi tuliaisiksi tehtaan portilta ostamansa Käyhkön emännän leipoman puolukka-piirakan. Kai senkin voimalla jaksoin odottaa! Myyjä oli äidin hyvä ystävä, ja hän leipoi ihania piiraita ja munkkeja, joita työstä palaavat ostivat portilla. Hyvin ne kaupaksi kävivät, menivät kuin kuumille kiville. Ne olivat niin pehmoisia, makeita ja maistuvia, etten ikinä ole sellaisia saanut kuin Lahdenpohjassa.

Marja Huoviala
(s. Pellikka)
Tampere

Oikealla Kirkkovaaran kahvila, omistaja Pekka Kopsa. Kuvat Jaakkiman Sanomien arkisto.

Kesäinen veneretki Laatokalla

Soutaen kävimme Harvion Timonsaareen viikonloppuna, siis lauantaina sunnuntaihin, koska lauantaina oli vielä työpäivä.

Oli sotakesän 1943 viikonloppu. Työpaikkani oli Jaakkiman apteekki. Suunnittelin lähteväni kotiin Timonsaareen viikonlopuksi. Kysyin silloiselta apteekkioppilaalta Aira Tyrniltä, kiinnostaisiko häntä lähteä kotiin kanssani. "Voi, mielihyvin!" kuului vastaus. Pian levisi henkilökunnan keskuuteen tieto suunnitelmastamme. Yksi ja toinen pyysi päästä mukaan, mm. apteekkarin poika Lasse, joka sattui olemaan lomalla rintamalta. Lauantai-iltana soutuvene oli täynnä väkeä, kun lähdimme soutamaan kohti Harviota. Minua vähän pelotti, mitä äiti ja muu kotiväki sanovat, kun äkkiä pölähtää venelasti vieraita. Reilun tunnin kuluttua rantauduimme Tervaniemeen ja kipurimme pi-

haan. Pian kahvi porisi liitalla. Saimme nauttia kahvia ja hyviä lämpimäispullia.

Aikomuksemme oli mennä Pöllönneemeen katsomaan nuotan vetoa ja auringonlaskua. Pöllön luodolla oli monta nuottakuntaa, ja muikkujakin tuli. Pian paistoimme nuotiolla takuutuoreita muikkuja. Telttakin oli mukana. Alkoi sopivan paikan etsiminen. Sehän löytyi helposti niemen lahukasta. Eikun telttä pystyyn ja majoittuminen. Oli se sotapoika vähän hämillään ison tyttölauman keskellä. Sopu sijaa antoi, kaikille löytyi selän paikka.

Hyvin nukutun yön jälkeen alkoi soutu Lahdenpohjaan. Kävimme tulomatalla Hakasaareen. Siellä ei ollut kuin kivijalat ja komea luonnonkivistä tehty laituri, jonka Jaska Rapo oli muurannut. Aikamme ihailtuamme kaunista saarta ja maisemaa suunnistimme Ijäksen Tervaniemeen. Ei aikaa-

kaan, kun äiti ja Aino-sisko ilmaantuivat tuomisineen. Äiti ja Aino järjestivät meille varsinaiset yllätyspidot. Ainolla oli toisessa kädessä kalankeittoastia ja toisessa maitokanuu. Äidin kapassa oli ruokailuastiat, leipä ja voi. Tarjottava ruoka oli täysmaitoon keitetty muikkusoppa. Ruokajuomana oli eilen kirnutun voion kirnumaito. Saimme eilen leivottua ohraleipää ja eilen kirnuttua voita. Kun muistaa sota-ajan korttiannokset, tarjoilu oli suorastaan ruhtinaallinen. Kylä ruoka maistui ja sai kiitosta. Oli mukava lähteä soutamaan Lahdenpohjaan. Istutimme ainoan sotilaan peränpitäjän paikalle. Soutajia vaihdettiin tarpeen mukaan. Hauska ja muistiin tallentunut kesäinen veneretki Laatokalla.

Muistelijana 82-vuotias
Hilja Ijäs

Tytöt soutelemassa Laatokalla, Harvion laivalaiturin edustalla.